

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003006

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-07-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: №14-а від 02 жовтня 2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Срібняк Мілана Ігорівна

2. Milana Sribniak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1353-3001

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48055 Історія

Дата захисту: 17-09-2025

Спеціальність за освітою: 032 Історія та археологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10554

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 21570552

Місцезнаходження: вул. Леонтовича, буд. 5, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 21570552

Місцезнаходження: вул. Леонтовича, буд. 5, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03, 03.19.71, 03.09, 03.09.55

Тема дисертації:

1. Репатріація полонених вояків-українців з теренів Німеччини та Австро-Угорщини (1918–1920 рр.)
2. Repatriation of Ukrainian prisoners of war from Germany and Austria-Hungary (1918-1920)

Реферат:

1. У дисертації комплексно висвітлено процес репатріації полонених українців з теренів Німеччини й Австро-Угорщини (та її держав- правонаступниць) у 1918–1920 рр. Зокрема, з'ясовано особливості підготовки й проведення евакуації полонених українців заходами українських державних, дипломатичних й неурядових організацій, основні етапи їхнього переміщення до України, а також передумови і наслідки цього процесу на тлі швидкоплинних змін у військово-політичній ситуації в Центральній-Східній Європі та початку нового етапу в боротьбі за українську державність. Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше на основі опрацювання джерел (документів з українських і зарубіжних архівів) і наукової літератури проведена цілісна реконструкція процесу репатріації полонених вояків-українців зі складу колишньої царської армії у 1918–1920 рр. Для критичного осмислення історичної інформації і класифікації джерельної бази було використано цілий комплекс методологічних принципів і прийомів. Також визначено ключові етапи евакуації в

досліджуваний період; висвітлено особливості гуманітарної допомоги і культурно-просвітницьких акцій, що проводилися заходами українських військово-санітарних місій у Німеччині, Австро-Угорщині й країнах-спадкоємцях останньої; реконструйовано репатріаційні маршрути для евакуаційних транспортів, їхню інфраструктуру, до якої входили збірні станиці та «перехідні» пункти, що використовувалися як транзитні пункти для перевезення і тимчасового розміщення полонених українців. Розглянуто внесок Українського Червоного Хреста (УЧХ) у налагодження санітарно-медичної допомоги полоненим українцям; проаналізовано зміст міжнародно-правових договорів, офіційну документацію українських та зарубіжних місій і установ з метою інтеграції проблеми репатріації полонених українців у контекст загальноєвропейської історії. Уточнено інформацію про порядок залучення полонених до лав «синьожупанних» і «Сірожупанної» дивізій як особливої форми репатріації і внесок українських дипломатів в організацію їхньої передислокації до України. У першому розділі дисертації викладено результати аналізу наукової розробки проблеми, охарактеризовано джерельну базу і теоретико-методологічні основи дослідження. Історіографічний доробок, представлений працями українських і зарубіжних дослідників, проаналізований за проблемно-хронологічним принципом. Історіографію теми дослідження умовно розділено на три етапи: 1) 1939–1990 рр. (перші наукові напрацювання, присвячені репатріації полонених українців після Першої світової війни, що з'явилися у виданнях української діаспори); 2) 1990–ті рр. (значне розширення вивчення теми завдяки введенню в науковий обіг недоступних раніше документів з фондів українських архівів); 3) перша чверть XXI ст. (активізація процесу опрацювання дослідниками документів, що зберігаються в українських і зарубіжних архівосховищах). У загальному комплексі історіографія дослідження представлена: 1) синтетичними працями про українські дипломатичні представництва у Європі; 2) тематичними розвідками (про діяльність Союзу визволення України і УЧХ, розбудову збройних сил Української Держави і УНР та ін.); 3) статтями, що висвітлювали окремі аспекти евакуації полонених українців у досліджуваний період. Джерельною основою дисертації є сукупність неопублікованих (архівних) і опублікованих матеріалів, що зберігаються в архівних та бібліотечних установах України, Німеччини, Франції, Австрії, Польщі, США й Канади. Найважливішу складову джерельного комплексу становлять документи, виявлені у процесі евристичної роботи у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України. Найбільш репрезентативним є комплекс писемних джерел, який за родово-видовим принципом поділяється на документальні джерела (міжнародні й національні нормативно-правові акти, діловодні документи, дипломатичне і службове листування), джерела особового походження (спогади, щоденники, листування), матеріали періодичної преси (зокрема, таборової). У процесі опрацювання джерел використано документи з фондів інших українських і зарубіжних архівосховищ, у т.ч. Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Центрального державного історичного архіву України, м. Львів, Центрального військового архіву Польщі, Федерального архіву Німеччини, Австрійського державного архіву, Бібліотеки та архіву Канади, Бібліотеки та архіву Інституту Гувера та ін.

2. The dissertation comprehensively covers the process of repatriation of Ukrainian prisoners of war from Germany and Austria-Hungary (and its successor states) in 1918–1920. In particular, the author explores the specifics of preparing and carrying out the evacuation of Ukrainian prisoners of war (POWs) by Ukrainian state, diplomatic, and non-governmental organizations. The dissertation examines the key stages of their repatriation to Ukraine, as well as the preconditions and consequences of this process against the backdrop of rapid shifts in the military and political landscape of Central and Eastern Europe and the onset of a new phase in the struggle for Ukrainian statehood. The scientific novelty of this study lies in the fact that, for the first time, a comprehensive reconstruction of the repatriation process of Ukrainian POWs from the former tsarist army in 1918–1920 has been carried out based on the analysis of the information from sources, namely documents from Ukrainian and foreign archival repositories, as well as scholarly literature. The dissertation identifies the key stages of the evacuation during the analyzed period, highlights the specifics of humanitarian aid, cultural and educational initiatives organized by Ukrainian military and sanitary missions in Germany, Austria-Hungary, and the latter's successor states, and reconstructs the repatriation routes of evacuation transports. Additionally, it examines the infrastructure supporting these operations, which included assembly stations and transit points used for the

transportation and temporary accommodation of Ukrainians. The author examines the contribution of the Ukrainian Red Cross to providing sanitary and medical assistance to Ukrainian POWs. The dissertation also analyzes the content of international legal treaties and official documentation from Ukrainian as well as foreign missions and institutions to integrate the issue of Ukrainian POWs' repatriation into the broader context of European history. Additionally, the research clarifies the procedures for recruiting prisoners into the ranks of the 'Blue-Coated' and 'Gray-Coated' divisions as a special form of repatriation, as well as the role of Ukrainian diplomats in organizing their relocation to Ukraine. The first chapter of the dissertation presents the results of the analysis of the scientific development of the issue, outlining the source base, as well as the theoretical and methodological foundations of the dissertation. The historiographical contributions, represented by the works of both Ukrainian and foreign researchers, are analyzed using a problem-chronological approach. The historiography of the research topic is broadly divided into three stages: 1) 1939–1990 (the first scholarly works on the repatriation of Ukrainian POWs after World War I, published in Ukrainian diaspora publications); 2) the 1990s (a significant expansion of research on the topic, facilitated by the introduction of previously inaccessible documents from Ukrainian archival collections into scholarly circulation); 3) the first quarter of the 21st century (an intensification of research activity as scholars processed documents from both Ukrainian and foreign archival repositories). Overall, the historiography of the study includes: 1) comprehensive works on Ukrainian diplomatic missions in Europe; 2) thematic studies (on the activities of the Union for the Liberation of Ukraine and Ukrainian Red Cross, the development of the armed forces of the Ukrainian State and Ukrainian People's Republic); 3) articles highlighting specific aspects of the evacuation of Ukrainian POWs during the studied period. The source material for this dissertation consists of a collection of unpublished (archival) and published materials stored in archival and library institutions in Ukraine, Germany, France, Austria, Poland, the United States, and Canada. The most significant part of the source base is the documents uncovered during heuristic research in the collections of the Central State Archives of Higher Authorities and Government of Ukraine. The most representative component is the set of written sources, which are categorized by type and form: documentary sources (international and national legal acts, official documents, diplomatic and administrative correspondence), personal sources (memoirs, diaries, correspondence), and materials from periodicals (including camp newspapers). In the course of source analysis, documents from the collections of various Ukrainian and foreign archives were used, including the Central State Archives of Public Associations of Ukraine, the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv, the Central Military Archives of Poland, the Federal Archives of Germany, the Austrian State Archives, Library and Archives Canada, the Hoover Institution Library and Archives, among others.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Срібняк М. Заходи української військової дипломатії з організації репатріації й надання допомоги полоненим українцям у Німеччині (перша половина 1920 р.). Архіви України. 2025. № 1(342). С. 197–216. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/275>; DOI: <https://doi.org/10.47315/archives2025.342.197>
- Sribniak M. Repatriation of Ukrainian Prisoners of War from Austria (1918–1920): (In)Significant Others Amid the Crushing World. Київські історичні студії. 2024. № 2(19). С. 31–38. URL: <https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/401/506>; DOI:

<https://doi.org/10.28925/2524-0757.2024.24>

- Sribniak M. *Ukraińska Wojskowo-Sanitarna Misja w Austrii i na Węgrzech w latach 1918–1919* (na podstawie materiałów Centralnego Państwowego Archiwum Wyższych Organów Władzy i Zarządzania Ukrainy). *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica*. 2024. № 115. S. 49–66. URL: <https://czasopisma.uni.lodz.pl/historica/article/view/17423>; DOI: <https://doi.org/10.18778/0208-6050.115.04>
- Sribniak M. *Organizacja repatriacji jeńców Ukraińców z terenów Królestwa Serbów, Chorwatów i Słoweńców oraz Rumunii (1919)*. *Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne*. 2024. Vol. 10, № 1. S. 11–23. URL: <https://journals.umcs.pl/we/article/view/17334>; DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/we.2024.10.1.11-23>
- Sribniak M. *Działalność Ukraińskiej Wojskowo-Sanitarnej Misji w Czechosłowacji (1919 – pierwsza połowa 1920)*. *Studia z Dziejów Historiografii Wojskowej*. 2023. T. XXIII. S. 35–47. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/en/sdhw/11692-sdhw2023102>; DOI: <https://doi.org/10.15804/sdhw.2023.02>
- Sribniak M. *Actions of Ukrainian Diplomacy on the Organization of Ukrainian Prisoners' of War Repatriation Process from the Territories of Germany and Austro-Hungary (1918-1919)*. *Facta Simonidis*. Zamość, 2021. № 2(14). C. 217–228. URL: <https://czaz.akademiazamojska.edu.pl/index.php/fs/article/view/23>; DOI: <https://doi.org/10.56583/fs.23>
- Срібняк М. Електронні архівні ресурси як джерело вивчення процесу репатріації полонених після Першої світової війни. *Архіви України*. 2021. Вип. 4. № 329 (жовтень–грудень). С. 138–155. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/137>; DOI: <https://doi.org/10.47315/archives2021.329.138>
- Срібняк М. Соціальна адаптація полонених українців у Німеччині після Першої світової війни. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки»*. Острог, 2020. Вип. 31. С. 61–66. URL: https://histj.oa.edu.ua/assets/files/NZ_Vyp_31._2020.pdf; DOI: <https://doi.org/10.25264/240968062020316166>
- Krotofil M., Sribnyak I., Sribniak M. *Activity of the UNR military and sanitary mission on prisoners' of war affairs in Germany (1919)*. *Схід*. 2019. № 4(162). P. 47–52. URL: <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/177252>; DOI: [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2019.4\(162\).177252](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2019.4(162).177252)
- Срібняк І., Срібняк М. *Українська військово-санітарна місія в Німеччині й таборі громади полонених українців у 1919 р. Емінак: науковий щоквартальник*. 2019. № 2(26). С. 66–75. URL: <https://eminak.net.ua/index.php/eminak/article/view/292>; DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2019.2\(26\).292](https://doi.org/10.33782/eminak2019.2(26).292)
- Срібняк М. *Репатріація полонених українців з країн Європи (1918–1920 рр.): класифікація джерельних комплексів. Проблеми війни і миру в історії країн світу: збірник наук. праць (за заг. ред. С.В.Толстого)*. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. С. 145–153.
- Срібняк М. *Діяльність Української військово-санітарної місії в Австрії та Угорщині, кінець 1918 – 1920 рр. (за матеріалами ЦДАВО України)*. *Історичний збірник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*. Мелітополь, 2019–2020. Вип. 7–8. С. 117–125.
- Срібняк М. *Версальський договір: проблеми репатріації полонених вояків з теренів Німеччини (теоретико-практичний аспект)*. *Історичні і політичні дослідження (До 20-річчя кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Донецького національного університету ім. В. Стуса)*. 2019. № 1(64). С. 123–130.
- Срібняк М. *«Між тим справа допомоги полоненим не жде...»: організація репатріації вояків-українців з теренів Центральних держав, 1918-1919 рр. (історіографічно-джерелознавчий огляд)*. *Історичний меридіан: науковий збірник ЧНУ. Спеціальність «Історія»*. Чернівці, 2019. Вип. 28–29. С. 169–179.
- Срібняк І., Срібняк М. *Діяльність Військово-санітарної місії для справ полонених вояків-українців у таборі Зальцведель, Німеччина (1919 – перша половина 1920 рр.)*. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія, політологія*. 2019. Вип. 24. С. 114–126.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кудряченко Андрій Іванович

2. Andrii I. Kudriachenko

Кваліфікація: д.і.н., професор, член-кор. НАН України, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3833-989X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 21570552

Місцезнаходження: вул. Леонтовича, буд. 5, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дацків Ігор Богданович

2. Ihor B. Datskiv

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8359-3937

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Власенко Валерій Миколайович
2. Valerii M. Vlasenko

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2220-2239

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мінаєва Тетяна Василівна
2. Tetiana V. Minaieva

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0932-6712

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький обласний краєзнавчий музей

Код за ЄДРПОУ: 02224181

Місцезнаходження: вул. Ольги Кобилянської, 28, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Розумюк Володимир Михайлович
2. Volodymyr M. Pozumiuk

Кваліфікація: к.політ.н., с.н.с., 23.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6745-5358

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут всесвітньої історії
Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 21570552

Місцезнаходження: вул. Леонтовича, буд. 5, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Стельмах Сергій Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Стельмах Сергій Петрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Срібняк Мілана Ігорівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна